

підмоги для своїх же польських інститутів? Отже зрозуміло, що і правительству й полякам хотілося б як найвище скласти сейм, що можливе тільки тоді, коли не буде страху перед українською обструкцією, а це знов можливе тільки тоді, коли між поляками й українцями наступить порозуміння що до виборчої реформи.

Це було прийнято, що розпочато конференції в справі сеймової виборчої реформи і скликано офіційні наради комісії для виборчої реформи.

Коли ж ці наради розбилися, парламентське положення дуже загострилося. Другого дня після розбиття наради, в п'ятницю, 15 лютого, на так званім конвенті сеніорів, себто на нараді провідників парламентських груп К. Левицький од імені українських послів заявив, що вони всіма силами боротимуться з фінансовим планом, що їх газети тепер є „безполагодження сеймової виборчої реформи нема полагодження фінансового плану“.

Причина цього та, що наслідком полагодження фінансового плану краєві фінанси мають дістати підмогу з державних доходів. Отже коли б фінансовий план полагоджено перед сеймовою виборчою реформою, то польські консерватори, які мають владу у краю в своїх руках, діставши для краєвих фінансів підмогу з державних доходів, не потребували б журитися скликанням сейму, і тоді не були б примушені перевести виборчу реформу.

Под бну погрозу проти полагодження фінансового плану перед виборчою реформою до галицького сейму пустила також група польських людей.

З таким станом справи мусіло читатися правительству і парламентській партії більшості. Партії більшості не виступають гостро проти української обструкції в фінансовій комісії, даючи таким чином знати, що признають причину обструкції слушною, а правительству робить усе можливе, щоб розпочати знов переговори в справі сеймової виборчої реформи.

В цій справі галицький намісник Божинський вивіз до Відня і разом з президентом міністрів гр. Штірком ведуть переговори з польськими політиками, щоб видумати в справі повітових рад таку платформу, на яку всі інтересовані могли б згодитися.

Однак поки що не знати, що з того вийде. Оліві вісти кажуть, що все на добрій дорозі, та знов з другого боку, прим. провідник польських людей заявив, що його партія вже не думає бавитися в переговори, тільки домагається розв'язання сейму і переведення нових виборів, при яких адміністрація держалася б осторонь, а тоді до сейму дістанеться більшість, протівна домаганням консерваторів.

А на завтрашній день президія українського сеймового клубу дістала від президента міністрів телеграфічно запрошення на конференцію до Відня.

Уряд хоче, щоб ще цього тижня могла знов зійтися сеймова комісія для виборчої реформи й ухвалити основні виборчої реформи. Кажуть, що коли справа добре піде, то засідання комісії скликано буде вже на четвер, 21 лютого.

М. Лозинський.

Лист з Закопаного.

Пишуть до мене з України, питають, чи не можна б якось дещево примоститись у Закопаному, бо „такій то“ хворий і мусить негайно вихати лікуватися.

За цим листом другий, вже про іншого кандидата. А не що давно, — в грудні, — було поміщено в „Раді“ некролог Миколи Халецького. Не довелось мені ніколи не тільки бачити покойного, але навіть чути про його раніше і, гадаю, мало хто з українського громадянства знав Халецького.

Це був, запевне, один з тих не гадасливих, але щирих, і вельми користних українських суспільних діячів, відомих тільки „в N. городі і повіті“, про яких ми дізнаємося звичайно після їх смерті... Та не про їх заслуги хочу тут говорити. Смерть Халецького, смерть од сухот, це раз нагадує ті численні жертви, які забрала з посеред українського суспільства ця страшна хворість. Грінченко, Доманицький, Шерстюк, Тесленко і скільки інших, менш відомих людей, призвиг яких зараз собі не пригадаю, — ось жертви сухот за останні роки. А скільки „кандидатів“!..

Туберкульоз став українською національною хворістю. Тільки й чуши: „ось добродій N., щирий українець, талановита і діяльна людина, шкода тільки, що тяжко хворий, сухотний“... І більше нічого, ніхто ближче не зацікавиться цим „талановитим сухотним“, не подумає, чи не можна б було його врятувати, або принаймні хоч одсунути на скільки літ фатальний кінець.

Доманицький, наприклад, дякуючи тому, що хоч трохи користувався відповідними обставинами, міг боротися з смертю десять літ і за цей час написав найкращі свої, незвичайно користні для українства, праці. Це один приклад, але ми маємо далеко більше переконуючих довідок з останніх літ: статистику німецьких так званих народних санаторій, яка виявляє, що третя частина хворих цілком вилічується, а третина значно поправляється і стає здатною до роботи.

Про це я згадував минулого року в дописові до „Ради“, пишучи про польські благодійні санаторії в Закопаному. Тоді власне я писав також, чи не вдалося б і нам заснувати невеличку українську санаторію. Минулого літа повстав був такий добрий замір, але ініціатори, наскільки мені відомо, думають про велику санаторію, з усіма новітніми урядженнями, на що треба значних грошей.

Можна думати, що при таких умовах, як що навіть здійсниться цей замір, то ціни в санаторії будуть для небагатих людей цілком неподобні. Ініціатори вказують на єврейську санаторію в Боярці і на ті значні суми, які вона поглинула і тепер вимагає. Єврей однак для нас не приклад. Вони окрім того мають ще дитячі колонії в цій же самій Боярці, добре улаштовані і розумно, з великим знанням діла і любов'ю ведені; вони збираються будувати другу санаторію в Пуці-Воді... Нам до такого єднання ще далеко, а головна річ — нам не вдається добути потрібних для такої санаторії грошей, бо є в нас багато інших, ще важливіших потреб. Але ми маємо також інші приклади. На зразок заграничних санаторій, які повстали приватними зусиллями і дуже малими коштами, можна було б спробувати улаштувати щось подібне і у нас. Для цього доцільно найняти дачу в одній з дачних місцевостей, з 5—6 кімнат, зробивши умову принаймні на три роки. На протязі чотирьох літніх місяців в такій дачці могло б лікуватися 8—10 осіб, з яких двох трьох безплатно, а решта за плату не більше як 40 р. на місяць. В Закопаному, при значно вищих цінах на продукти, є підприємці, що беруть од хворих по 50 карб. за місяць, дають їм не розкішну, але цілком добру і зводять кінець з кінцями, маючи часом всього скільки чоловік гостей. І певний в тому, з власного досвіду, що в околицях Києва за 300 карб. на місяць можна содержувати 10 осіб, з яких 8 платних, а 2 безплатних. Не число тут плати за дачу, на що довелось б збирати гроші, але гадаю, що з п'ятюстами сотнями карбованців основного капіталу можна почати діло.

Треба було б також оплатити хазяйку, яка б завідувала дачею і прислугу. Лікарська поміч і догляд повинні бути безплатні, або за невелику місячну плату, про що ініціатори повинні подбати. Скажуть — це трудно. В такому разі заснувати приватний гурток, який мав би поки що на меті допомогти хворим і добувати кошти, забезпечувати місця в благодійних санаторіях і т. ін.

Правда, наші ділячі дуже заняті і окрім своєї професії до всього мусять братися, як у тій приказці: „і швець і жнець і в дуду грець“, але жмець б все ж таки хто з наших лікарів зацікавився цєю справою. Життя вказує, що в цьому напрямкові треба щось зробити.

Богдан Ярошецький.

В т-ві „Славянського научного єдинення“.

17 лютого на першому засіданні петербурзького нового т-ва „Славянського наукового єднання“ д. А. Стахович читав доклад про сучасний міжнародний кризис та русько-польські відносини. Докладчик підкреслює різницю між російським громадянством і правительством. За сучасну антипольську політику уряду постуове російське громадянство не може відповідати. Далі А. Стахович, висловив положення поляків в Австрії, як партії урядової, в Польні — як германофобів. Побувавши в Галичині, він сам переконався що „руських“ там нема, а вигадали їх В. Бобринський та Д. Вергун. В Галичині є тільки поляки та українці. Звичайно, що таким докладом газети в роді „Нов. Врем.“ зосталися дуже невдоволені і висловлюють своє обурення проти докладчика та проти самого нового товариства.

Після доповіді А. Стаховича відбулися дискусії, в яких брали участь здебільшого поляки.

Проф. М. П. Чубинський, відповідаючи гр. Олізарові, сказав, що розв'язати польсько-російські відносини не можна без розв'язання українського питання.

Не можна забувати того, що у віковій боротьбі Польщі з Московією перемога схилилась то на один бік, то на другий в залежності од симпатій українців. Холмське питання також є боліючим питанням не тільки для поляків, а й для українців. Звичайно, треба дбати про полагодження польсько-російських відносин, але звужувати рамки дослідів, заслоняючи одним питанням друге, що стоїть з першим у тісному зв'язку, не можна.

Пан В. Барановський заявив, що українці можуть почекаати, бо їх у Галичині всього тільки 300 тисяч (?), а мільйони поляків ждати не можуть, зостаючись в безвихідно тяжкому становищі.

3 газет та журналів.

В числі 41 „Русск. Вѣдомостей“ надруковано статтю д. І. П. Білконського „Насъ вызывающей обманъ“. Д. Білконський зупиняється в своїй статті над Х т. „Народной энциклопедіи“, що склало харьківське товариство грамотности. В тій енциклопедії є відомості про зріст грамотности в Росії за 30 років, з 1874 по 1905 р. Звідти довідуюсь, що в 1874 р. було 21 проц. грамотних новобранців, а в 1905 р. — 58 проц. Але, як додає та ж енциклопедія: „До цього зросту грамотности треба ставитися дуже обережно, бо більшість з них, власне кажучи, напівграмотні, що ледве розбірають

друковане“. Ця увага і послужила д. Білконському приводом для статті.

Устага дуже цінна і багата говоре, — пише д. Білконський. — Дійсно, грамотних у нас майже нема. В нас вважають за грамотного кожного, хто вмів сяг-так написати своє прізвище, або з невеликим трудомощи по сказав читаче друковане. Одно слово, наша „грамотність“ це — „насъ вызывающей обманъ“: це тільки ступінь до того, щоб досягти справжньої „грамотности“.

„Та інше і бути не може, — пише далі д. Білконський, — адже нашу трохлітню школу кінають діти 11—12 років. Скінчили школу, діти живуть на селі, серед темних людей, де не можна навіть і книжки дістати для читання“.

„Вияснивши“ причини народної темноти, д. Білконський вказує на ті засоби, що мають просвітити ту темноту і зробити наших дітей добре грамотними:

„Нам здається, що парламент, дбаючи про загальну освіту, повинен звернути свою увагу на загадне нами сумне явище. Курс навчання має бути продовжений до 4-х років мінімум, або краще до 6-х років, тоді дасть їй Пушкіна, Лермонтова і інших письменників московських, а на те, що та дитина нічого синько не розуміє по московському, що в неї є своя, рідна мова, рідні письменники — до неї близькі і зрозумілі, — на це не звачають, бо це тільки — слон, якого так легко не помічає д. Білконський.“

Оце такі ліки від темноти народної радить д. Білконський. Дуже жаль, що, дошукуючись причин „сумного явища“, д. Білк. не примітив слона. Адже він пише про школу, в якій вчать діти українців, грузинів, поляків, білорусів і інших недержавних народностей, для яких навка на нерідній мові, то здебільшого марна трат часу, — пише, а про мову навчання не згадає ні одним словом.

Піше так, немов би в „великій Росії“ крім великоросів нікого більше немає. Коли хоче грузинська дитина бути не аби-як грамотною, дати їй в руки „Азбуку Бунакова“, а потім, як просидить вона над нею мінімум 4-рі роки, тоді дати їй Пушкіна, Лермонтова і інших письменників московських, а на те, що та дитина нічого синько не розуміє по московському, що в неї є своя, рідна мова, рідні письменники — до неї близькі і зрозумілі, — на це не звачають, бо це тільки — слон, якого так легко не помічає д. Білконський.“

В останніх числах (№ 358 і 361) „Кубанського Казачьяго Листка“ знаходим статтю якогось доморослого політика І. Б. — „Мазепинство и русско-малорусский вопрос“. І. Б. хоче довести безпідставність „мазепинства“ і стає „на стражі єдиної і невід'язної“ і не заслуговує його вісенітництва на увагу, та надто вже комічно виглядає п. І. Б., коли береться за політику, надто дитячі в нього аргументи, що так і хочеться порадити редакції „Куб. Казачьяго Лист.“, коли вже вона кочає хоче стати в боротьбу з „мазепинцями“, знайти собі інших, більш серйозних воєнків.

А то, наприклад, на що скидається спроба п. І. Б. довести читачам, що українська мова незрозуміла нашому народові, що йому рідніша московська?

„В 1904 році з'явилась серія дуже цікавих книжечок на „малоруській парчи“, — пише І. Б. — переважно по селянському господарству, але в белетристичній формі: оповідання; і цікаво і користно. Я з задоволенням скористувався цією нагодою, щоб познайомити дітей — моїх учнів — з селянсько-господарським досвідом на їхній рідній мові. (Дале було на Катеринославщині). Діти йшло чудово, мавки були цікаві, та от біда: діти одне за другим почали говорити мені, що вони багачко де-чого не розуміють.“

— Та хіба ви на російській мові краще розумієте книжки? — питаю я.

— А як же — відповідають діти.

В другий раз п. І. Б. приїшлося бути на засіданні українського товариства в Катеринославі і там більшість членів „не тільки не говорила на „малоруському язикѣ“, а навіть не розуміла його“.

Оце вам і увесь досвід п. І. Б. і він глибокодумно і урочисто заявляє: „Я запевняю, що „руський малоруськ“ вважає за рідну мову іменно московську, називаючи її „панською“, „благородною“, то пак вважати, літературною, науковою.“

Запевнивши таким чином себе й своїх читачів, що української мови немає, що московська мова нашому народові більш зрозуміла і рідна, п. І. Б. з одного боку мистиво дозволяє українським дітям вчитися по школах на чужій їм мові, то пак на українській (виповіть естествоно употребленіє въ начальной школѣ малороссійскаго нарѣчія, какъ вспомогательнаго), — а з другого боку запевняє своїх читачів, що українську мову „создають мазепинці“, що хочуть заснувати „самостійну Україну“, а підбиває їх на те: „Австрія, поляки, що можуть тоді сказати „самостійну Україну“ повертаю на Польщу, і Германія, що хоче цю „обвясилу“ Росії“.

На підмогу собі І. Б. перекаує де-що з статті С. Котляревського, що була відмічена в „Русск. Мысли“ за січень, згадав писання Д. Струве, і вважає, що під його аргументи тепер не можна підкопати.

Ще раз повторивши брехні про „всѣлеское покровительство австрийского правительства вождямъ мазепинцевъ“, І. Б. кінчає свою подорож „в область“ політики філософією про російську і українську інтелігенцію, про небезпеку для Росії на Далекому Сході і з боку Австрії та Германії. Кінчає ж свою статтю п. І. Б. „патріотичним“ переконанням, що вреті все суєта суєт: „мазепинці“, і Далекий Схід, і поляки з їхніми лихими замірами, і Австрія з Германією, і інтелігенція, все це розвіється „яко дим од вогню“ і „вопросъ разрешится безъ ущерба для єдиной Великой Росії“.

Хвала Господеві! Нарешті така людина договорилась до кінця: заспокоїла наляканого читача, що вже гадав

що од „єдиної і невідімої“ лишилися тільки спомини.

Так і хочеться сказати, прочитавши писанину п. І. Б.: говорила покойниця до самої смерті, та все ка-зна що. І кого тільки думає переконати п. І. Б. своєю нісенітницею?

Українці в Петербурзі

І.

3 студентського життя.

Прилюдно наше студентство в Петербурзі може виступати тільки одним шляхом, а саме — улаштувати українські вечірки. Мають вони чимало завдань дати естетичне задоволення, нагадати про їх походження всякого сорту землякам, нарешті придбати грошей для студентського товариства. А що іншим яким шляхом якого заманifestувати свою належність до української нації, то розпорядники цих вечірок дбають про їх національний характер більш менш ретельно.

7 февр. відбулася вечірка українська на користь неземожних учнів українськ селянсько-господарських курсів, що на Камінному острові. Українське студентство цієї школи не має власної доброї організації та в життя міському українському ніякої участі не бере. Це треба зазначити, що б мати змогу оцінити їхню вечірку. Початок був кепський. В „Громаді“ про цю вечірку було вивішено оповістку російською мовою. Говорено було в ній про „строго українській вечер“, запрошувано прихилити в національних костюмах і т. ін. Кінець був такий, що навіть догтерпелива старшина клубу запротестувала і кінець було змінено. Вечірка почалася виставою „По ревизії“. Проїшла вона навіть для аматорів кепсько. В слідууючому одділі було проспівано хором „Заповіт“ і проспівано дуже добре. Повна зала всі, як один, встали. Солні співи, дуєт, виступи хора і декламація — все було настільки добре, що дало певне естетичне задоволення. Особливу увагу звернули на себе виступи кобзаря Кучеренка.

Вечір закінчився танцями. Зала була прибрана румишками, настільниками. Вечірка лишила по собі приємне вражіння, все було навіть більш, ніж пристойно. Шкода тільки що не було влаштовано продажу українських книжок, карт, кустарних виробів. А це тепер, коли маємо власну крамницю було дуже легко зробити.

Друга вечірка відбулась 9 февр.; влаштувала її українська громада гірничого інституту, отже студентство добре організоване і відоме в українських колах СПб. Хоч на програмах було уміщено, що це є просто благодійний вечер, проте на афішах називався він українським.

В дійсності в програмі було уміщено декілька російських номерів. Зазначити треба, що виконавчим засіянам було заплачено. Отже пам'ятаючи, хто улаштував обидві вечірки, роздивимось, як виконано було наведені вище завдання. На скільки перший вечер задовольнив естетичні вимоги українців і був справді національним, настільки другий навпаки — не був а ні національним, і не задовольнив цих потреб. Бо хоч російські номери і були не погано виконані, проте опинити їх художню вартість було не можна при таких обставинах. Перешкоджало тут те подібне до чуття образи своєї національної гідності. Неможливо ж не можна було знайти за гроші українських виконавців. Адже ж завше на таких вечічках вони дурно виступають. А як гроші платити, то вже не своїм а москвоям. Сором! Отже шкода й мріяти про те, щоб вечер 9/II міг якось прислужитись справі розбуркання національного „я“ серед земляків. Матеріальний успіх вечора 9/II поганий, 7/II добрий. Таким чином компроміс, на котрий пішли свідомі українці і свідомо пішли, не врятував грошового боку їх справи.

II. Українська книгарня базар.

Вже пірвою істнує ця інституція. Встигла вона за цей час придбати до себе певні симпатії й не аби яку популярність. Отже стало це єдине комерційне підприємство українське в Петербурзі на міщій ґрунт. Треба визнати за нею велику національно-культурну роллю, бо дякуючи її істнуванню, українська книжка і газета, українські виробу кустарні мають широкий шлях до колоній петербурзької. Беручи на увагу чисельність останньої і самий факт книгарні: її істнування і поширення діяльності, можна сподіватися, що книгарня-базар, маючи певну роллю істнувати в СПб., буде все міцніша, збільшувати свої операції. Треба зауважити, що тепер через книгарню можна передплачувати й закордонні часописи.

В. Підгаєцький.

По Росії.

— Переобмундировані армії. „Новое Время“ пише: При головному інтендантському управлінні організовано особливу комісію для розроблення проекту про обмундировання армії.

Як відомо, зараз після російсько-японської війни було організовано скільки таких же комісій, результатом праці яких є сучасні форми одягу.

Дуже гарні в гвардії і в усій кавалерії, ці форми дуже скромні в армейських частинах піхоти, артилерії та інженерного війська, але ж вони значно кращі й зручніші за колишні форми. Але тільки військо переобмундировані і офіцери витратили немало грошей на нові форми, як уже заявляється проект нової форми.

Новий проект заміняє темно-зелені суконні мундирі, сюртуки і зелені штани мундирами та штанами „защитного“ кольору, і це буде не тільки походилою та шоденовою формою, але й урочистою.

Для голови — сіра „папах“. В гвардії, армейській кавалерії та кінній артилерії зостається стара форма і тільки для армейської піхоти, артилерії та саперів проект встановлює нову форму. — З'їзд союзників. На з'їзді союзників голова київських союзників Вермишевський під олески аудиторії радів послати привітання Державній Думі, бо міністри розжирили й вимагають собі князьських та графських титулів.

Японська війна і всі інші нещастя є наслідком того, що коло Царя згуртувалися недостойні слуги.

На останньому засіданні союзників скінчився величезний скандал.

Делегат від Новгороду порадив впродляти 21 лютого після молебну в Казанському соборі патріотичну маніфестацію. Пурішкевич повстав проти цього: союзники ображені, бо їх не допустили в собор.

Новгородський делегат назвав Пурішкевича й Маркова революціонерами, бо, мовляв, вони проти маніфестації.

Пурішкевич приступив до нього з кулаками — ледве розборонили.

На панакхиді союзників в обер-прокурорському домі був Маклаков (міністр) з дочками.

6 чутка, що Маклакова дуже прохав на панакхиду Саблер, маючи на меті завоювати симпатії Маклакова в п'ятанні про видачу субсидій прайвї пресї.

Засідання з'їзду відбуваються тепер на „чорній“ половині обер-прокурорського дому.

Спочатку засідання були в „парадній“ половині. Вхід — з чорного холу.

— Статистика уромалів. При міністерстві внутрішніх справ організовано, під предсідательством П. Н. Георгієвського, міжвідомственому нараду для розробки проекту про правильну статистику урожаїв і запасів хліба в Росії.

Нарада виробила цілу низку усіяких заходів, при чому до співробітництва в справі виисення запасів хліба визначано за необхідне запросити земські та городські інституції, а також особливих урядових кореспондентів, бо безплатні кореспонденти не досить старано виконують свої обовязки.

(Р. Сл.)

— Інспектори народніх шкіл. Комісія по народній освіті постановила, щоб за інспекторів початкових шкіл призначалися тільки особи з вищою освітою, а з тих, що скінчили учительські інститути, — тільки такі особи, які практично познайомилися з справою початкового навчання.

Така постанова є наслідком того, що міністерство останніми часами почало признавати на посади інспекторів земських начальників, акцизних чиновників і інших осіб, що не мають ні освітнього цензу, ні ознайомлення з початковим навчанням. (Р. В.)

— Чутки про віновлення патріарха. В церковних сферах в звязку з приїздом в Петербург антіохійського патріарха та сербського митрополита уперто ходить чутка, що під час ювілейних свят буде опубліковано указ про відновлення патріаршества.

Кандидатом на посаду патріарха називають московського митрополита Макарія.

— Всікі звістини. Цими днями на Обводному каналі в Петербурзі відкрили дім просвітних інституцій в пам'ять 19-го лютого 1861 року.

— В Мінську фельдфебель Белько, владчи з себе жандаря, розпочинав політичні справи й вислав з сел євреїв.

Окружний суд визнав Бельку винуватим тільки в звичайному шахрайстві й засудив його до трьох місяців тюрми.

— Є чутка, що Лопухіна буде амністровано особливим актом.

— Директори казенних середніх шкіл в Варшаві вимагали одзаконочителів, щоб вони навчали Закону Божому російською мовою. Законоучителі одмовились.

— На ювілейні свята в Петербург приїхало більш ста тисяч душ. Багато приїхало з-за кордону.

Інокентіада.

(Лист з Одони).

На здогні Інокентія, що свавільно поманував з муромського монастиря потхав віце-губернатор Шидловський. Коли Інокентій з усею своєю „братією“ підійшов до Каргополя, його арештувало, бо ієромонах Інокентій, покинув покуту свавільно.

Діло було так. За останній час до муромського монастиря дуже багато наїхало прохан із Бесарабії.

Манастирських келій на всіх не вистачало і їм доводилось дуже скрутно: не було майже жодного дня, щоб не вмер хто небудь.

А тут ще з чийогось наказу, зовсім було зачищено манастирську гостиницю й сотні людей опинилися на дворі без великого притулку. Це, як каже сам Інокентій, і примусило його „вивести свій народ з монастиря“. Але до цього він збирався було полетити на небо, та юрба вже сяк так уладала його щоб не зрікався її, щоб „вів свій народ до кінця“. Нарешті для них, прихильників та учнів Інокентія, й „кінець“ не за горами, бо ж у біжучому році сподіваються вони страшного суду.

І от інокентівські перші — схаменулись та прислухалися до голосу „божо

го, котрий кличе до себе людей. Инокентій — це щось святе, найближче до Бога.

Молдунани так і зовуть його святим, якраз про це свідчить тисячна юрба, що йшла по Олоні за Инокентієм.

Та й сам він, пробувавши в муромському монастирі, в прилюдних молитвах згадував „Святих і праведних... преподобних Лазара та Афанасія (святого) що заснували муром. ман.) і... Инокентія!! Але це річ дургородна.

Цікавіше те, що віра засліплених людей знаходить собі багату поживу у всяких випадках по дорозі, які ніби то свідчать про „знамення боже“.

Верстов за сімнадцять перед м. Пудожем випадково зустрівся з Инокентієм етап. Инокентій не звернув з дороги. Тоді один з конвоїрів й виконав правила, що до осіб, які не звертають етапу з дороги. Але тут саме й трапилося чудо: винтовка через осічку не вистрілила, а штиком тільки ранило було самого Инокентія. Од медичної допомоги Инокентій одмовився, бо рана життю не загрожувала. На цій і окошилось. Молдунани кажуть: „Стріляли — не застрілили, колоди — не заколоди!“ Зразу сфабрикувалося аж двоє чуд.

Досить і таких „чудес“ для публіцистів. Ідуть вони з своїм богом, чи пророком, — не розбереш, — співають псалмів, в руках — хрестики та образки. Все — святе. Здається, що вся юрба божевільна, бо дуже виразно кидається в вічі святість кожного, що йде з таким гоноривним смиренням, наче він найсвятіший між святими. Кажуть же, що в Инокентія є своїх сімнадцять (?) апостолів. Цього повірити можна. Бо це раз зазначу, що на мене юрба зробила таке вражіння, наче її величчю дім божевільних. Ні в кого не було здорового вигляду, всі страшенно зморені йшли ледве хитаючись.

Дивлячись на них (а разом їх йшло пішком *) душ 800—400), страшно робилося за людей.

Мені ніколи не доводилося одвідувати дім для божевільних, я ніколи не бачив багато хворих душею, але гадаю, що вражіння, котре зісталося в мене після инокентівців подібне до того, яке можна винести з палат божевільного дому.

„Сумну“ процесію з Инокентієм на чолі мені довелося спостерігати в м. Пудожи, наближаючись до котрого юрба тисним кільцем оточила Инокентія, щоб не дати його поліції. Містом юрба йшла також. Співають поліція забороняла. Дякуючи цьому „святість“ демонстрували тільки хрестами та образами, якими всі були обвішані, та хіба тим, що всі йшли без шапок.

Привидівся всьому — Инокентій має на вигляд коло 40 років; тип аскета з півдня, з горючими очима та палкою мовою. Він радо заходив у балачук, коли хто одвідував його під час одпочинку. Про свою подорож він так оповідав показуючи на пальці: — Виною всьому оцей посошок. Прийшов до мене „странник некий“, сивенький дідусь, дав оцю паличку і сказав: „Встань і йди“ — і я пішов.

Іду — казав — на Петербург, щоб достукатися до синоду.

К. С.

*) Недужі та діти поїхали на підвозках вперез.

В засланні.

(В сподіванні амністії).

Кожного дня приходять до мене Шайда, „кавказ-чолоек“. Навідується, щоб упевнитися — чи не пишуть часом в газетах чого небудь про амністію.

Я привик до Шайди. Вже по грюкоту дверей, яких він ніколи потягнеться не зачинити, я вгадую, що прийшов не хто инший як він.

Ось він увиходить. „Зра асті!“ — зловрочається він зо мною. Шайда сідає і вже „по духу“ я чую, що він хоче спитати мене про те, чи „манахивест“ буде чи ні.

— Не буде — кажу я.
— Не буде? — скрикує Шайда і схоплюється з лави.

— Не буде — додаю я.
Така відповідь приголомшує Шайду й коли підчас нашої розмови спаде йому на око яка небудь газета, він зараз вхоплюється за неї.

— Не карош газет! Раз пише правда, раз пише врят... Не карош!..
І без надії, мов би ображений, Шайда прощається зі мною:
— „Досидани, товариш!“

Коли ж я занемаю частину „не“ й скажу, що „манахивест“ буде, Шайда мій так і забірається до дому, на Кавказ.

— Ростов едим мєсті? — питає він.
— Ідем, ідем — підбадьорую його, немучи вири своїм словам.

— Вот карошо будіт! Едим лошадо, пашоа!! Досидани, справника! Досидани, губернатора! Досидани, хваршаль!!..

Так викрикує Шайда, удаючи як він буде прочитався з Олонію. І такий він радісний, веселий та жвавий стає, що я зовсім не пізнаю його.

Мені здається, що передмною — не Шайда Шайда не такий! Шайда завжди сумний. А цей — радісний і молодий. Цей говорить про сонце, про гори Кавказу, про вільне життя! Цей захоочує й мене до міркувань і сонцем кавказким нагадає мені сонце мое, сонце рідного краю...

Кость С.—як.

Зелений шум.

(З приводу літературно-музичної вечірки Українського Гуртка Московського Комерційного Інституту).

В житті природи і в житті людини є чарівна доба.

Та доба, коли на холодні, свіжкі долини суворого життя падають червоні зорі молодого сміху; коли очі сяють так ясно, що од блиску їх тануть криги навіть на старечих душах, і „коли в грюлах так співає багато, що хочеться сліз“ (В. Винниченко).

Це буває на світланні життя, весною, коли гуде стійкий зелений шум...

Це було і 17-го февралі оце у Москві, в залі „Кобзаря“, де український студентський гурток московського комерційного інституту улаштував прилюдну літературно-музичну вечірку.

Хор, співці, кобзарі, декламатори проходили перед глядачами, як камінчики в калейдоскопі, виявляючи то одну, то другу картину далекої, сумно-хорошої України. Тут були трохи не всі славнозвісні атрибути нашої національної поезії: і козак, що йде на лядарську боротьбу, покидаючи невтішну коханку; і дівчина, сумно-зміряна в тінях зоряної ночі; і лукаві горлиці-молодиці та необачні горобці-продивівити; і степи безкраї, і славетний Морозенко. Речі все відомі, старі, але в цей вечір такі рідні, милі, обліяні сумним подумом безповоротного. А на зустріч минулому летіли захватні вигукі, бучні олєски, гудів молодий, зелений шум, сплітала вінки надій будучності.

І не було краю вдячності д. Б. В. Підгорєцькому, під проводом котрого відбулася вечірка, і шановним артистам та кобзарям, що ласкаво прийняли участь в цій вечірці, — д-ям С. М. Мартосу, В. П. Овчинникову, В. В. Толочникову, В. К. Шевченкові та ін. Особливо бучно вітали та довшо викликали кобзаря Шевченка, який чудово виконав сам і з оркестром кобзарів, своїх учнів, народні думи, пісні та жарти.

Після концерту були танці, потім співи і знов танці, і так до пізньої ночі...

Веселий, молодий вечір... Будемо сподіватися, що українське громадянство, не тільки в Москві, а і всюди, буде завжди підтримувати морально і матеріально свій авангард, українську студентську молоддь, буде завжди розуміти і ширю відгукуватися до людей, котрі переживають ту чарівну добу, коли гуде бадьорий, зелений шум.

Я. М.—ов.

3 життя недержавних націй.

Серед турмєні. Повітова адміністрація Мангішлака звернулася до вищого начальства за проханням дозволити в форті Олександрівському одкрити для тубольців школу, де вчитимуть дітей на туркменській і киргизській мовах. Будинок під школу обіцяв поставити за свої гроші туркмен Таганов.

Ініціаторам школи сказано, що школу буде дозволено одкрити тільки тоді, коли у ній вчитимуть і російської мови.

Як що ж на вчитель російської мови не знайдеться потрібних когдів, то уряд видаватиме од себе допомогу. Се-ед латише. Латиський етнографічний музей. На останньому засіданні старшини рижського латиського товариства ухвалено розпочати з весни будівання латиського етнографічного музею. Товариство має тепер на цю справу 75,000 карб. будинок же коштуватиме до 160,000 карб.

Латиське театральне товариство помітило, що за останніх 5—6 років зацікавлення громадянства латиським драматичним мистецтвом дуже підвилося. Не тільки по великих містах, як от у Ризі, де число прихильників мистецтва в двох великих латиських театрах учетверилося (р. 1906 було 50,000 членів, р. 1912—200,000 членів), але і в провінції інтерес до театру зростає дуже жваво. Тепер при товаристві засновано бюро, діяльність якого присвячена переважно оборудуванню провінціальних латиських театрів, постачанню декораций, рекомендації режисерів та акторів і полагодженню всяких інших справ сполучених з сценою в провінції.

По Україні.

У Києві

Клуб „Родина“. Сьогодні — чергова танцювальна вечірка. Ціни звичайні.

24 февралі — спектакль-мініатюр. Виставлено буде: 1. „Магомет та Аїста“, 2. „Література“ — Шніцлера, 3. „Циганський табір“ — інсценовані циганські пісні. Вхід: члени, постійні гості і учні — 50 коп., не учні — 60 коп.

Товариство журналістів. На сьогодні на 8 год. вечора призначено загальні збори членів київського товариства діячів періодичної преси і лі-

тератури. Збори одбудуться в громадському зібрані.

Програма засідання така:

- 1) Справоздання про діяльність товариства в 1912 році.
- 2) Вибори членів правління і ревізійної комісії на 1913 рік.
- 3) Обговорювання оброахунку на 1913 рік. Коли зібрання сьогодні не одбудеться, то друге — призначається, на 2 марта.

Товариство лікарів. Сьогодні в аудиторії університету, № 7, в 8 год. веч., одбудеться засідання товариства київських лікарів.

Програма така: 1) Обговорювання трьох питань про професійну діяльність лікарів.

2) Балотіровка нових членів.

3) З'їзд техніків і хіміків одбудеться 25 февралі.

Контрактні зібрання. В останні дні одбулося багато контрактних зібрань сільських господарів, а також агрономів і лісоводів. Зібрання служачих на сахарних заводах почнуться з першої пеліти посту. Приважного люду тепер у Києві сила.

Визволення арештованих. Визволення арештованих з Лукінівської тюрми тягнулося всю ніч і закінчилось тільки вчора. Всього з Лукінівської тюрми визволено 259 душ, з них 12 адміністративних.

Між иншим випущено з тюрми редактора „Голоса труда“ В. В. Свірського, якого було арештовано на три місяці за наказом вищої адміністрації.

Вчора на Лукінівському центрі поховано двох городових вбитих розбійниками. Поліція розшукує решту злощинців, бо виявляється, що двох з них городовий Пилипенко ранив легко.

Погода. У Києві в останні дні стоїть тепла погода. Вчора, коло 12 г. дня термометр показував +8°. Сподіваються, що скоро буде крига на Дніпрі. Парашоди готуються пильно до кампанії.

Новий завод. Один з великих банків буде під Вінницею великий сахарний завод.

На бржі. В останні дні в зв'язку з звітними про поліпшення австро-російських стосунків, а також в зв'язку з надіями на близький мир на Балканах, на київській біржі встановився бадьорий і жвавий настрій. Підскочили в гору всі папери.

Забора на виставі. З 25 февр. на цій тиждень припиняються театральні вистави.

Вісти з краю.

3 учительського життя.

Проганя. До богодуховського повітового зємства звернулася за проханням бувша вчителька Арехова, що прослужила по земських школах 21 рік, щоб зємство дало їй грошей на гоїння ревматизму. На ревматизм вона заслабла тоді, як була вчителькою і жила в холодних та сирих школах. Пенсії Арехова в рік одержує 40 карб. 55 коп. Управа спершу була асїгнувала Ареховій 100 карб. одчасовою до допомоги, та земські збори не згодилися на це, і бідна, хвора вчителька, що оддала 21 рік найкращого свого життя земській службі, примушена йти з довгою рукою під церкву.

Ювілей. В Барішполі (на Полтавщині) вчителька земської школи М. Ф. Андрієвська справляла 30-літній ювілей. З 1883 року Андрієвська й до цього часу служить в одній і тій же школі. В день ювілею було багато бувших учнів вчительки та знайомих. Були представники і од де-яких газет. Нікого тільки не було од зємства.

Діяльність адміністрації.

Забора на. Одеський градоначальник заборонив Горданові читати лекції „душевня настроєння учасейшої молодежи“. Випущені анонси про лекцію знято. На той випадок, коли дозвіл на читання лекції дасть попечитель шкіл, градоначальник, з свого боку, треба, щоб з програми лекції було викинуто все те, що торкається пологового життя, шлюбу та проституті.

Сектанти. В останній час з різних городів надходять скарги сектантів на утиски адміністрації та місюверів. Так, недавно в Катеринодарі одкрито молитвенні збори общини баптистів без пояснення причин. Община послала в міністерство телеграму на ім'я директора департаменту духовних діл.

Одеська адміністрація систематично одкидає по формальним причинам всі прохання передувих виборців про улаштування передувих зборів в городську думу.

Шкільні справи.

Дівоча гімназія. В Богодухові є дівоча зємська гімназія. Будинок для цієї гімназії поставило зємство. Будинок не одповідає — ні педагогічним ні гігієнічним умовам: класні кімнати малі, мало світла, од класетів всюди по класах росповсюджуються зпіване повітря. Будували цю гімназію на 5 класів і на 150 гімназисток, а тепер їх 286 душ і 8 класів.

Курси. Тепер уже виявилось, що на улаштованих у Херсоні літом педагогічних курсах буде 200 душ вчителів.

Кожний повіт буде посылати вчителів на курси пропорційно своїм шкільним комплектам. Читатимуть лекції київські професора та де-які вчителі середніх шкіл. Губернське зємство улаштує для курсистів пансіон та дешеву столову. На кожного курсиста будуть видавати 1 карб. 25 коп. в день. Курси протянуться з 10 іюня до 15 іюля.

Всякі звістия.

Самолубство. 14-го февралі у Полтаві чоловік та жінка (Бизлер) виїхали з гостиниці, де вони жили, і пішли до залізничного мосту. Коли стали їхати два поїзди, чоловік та жінка кинулись під колеса. Чоловікові одрізало руки й ноги, а жінці — голову. Через скільки годин чоловік помер.

Нещастя. В Юзівці, на заводі новоросійського общества був такий випадок. Через несправні насоси, що наганяють повітря в доменні печі, в одній із печей, № 1, набралось багато чаду і задушилося вісім душ робітників.

Аероплан. Із Миргорода повідомляють, що там недавно, вночі, над городом пролетів аероплан.

Пошесть. По всій Харківщині шириться пошесть тифу. Зємство висилає епідемічні отряди.

Пожежа. У Кременчуці, посеред города, пожежа знищила великий корпус магазинів з оптовими складами мауфактурного та галантерейного краму. Втрати великі.

З'їзд. У Харкові з'їзд бухгалтерів постановив заснувати інститут присяжних бухгалтерів. З'їзд закрито.

За кордоном.

Воєнні законопроекти у Франції.

Кабінет Бірана енергійно намагається провести в життя нові воєнні законопроекти, що є відповіддю на збільшення війська в Германії.

Законопроект про асїгнувку 500 мільйонів франків на потреби національної оборони вже внесений до палати.

В законопроекті говориться, що, по підрахунках уряду, на організацію оборони треба 635 міль. франків. Щоб перевести законопроект в життя звичайним шляхом, треба буде скільки років, а цього допустити в цей мент не можна. Країна не повинна захатися видатків, бо вони не будуть новим тягарем. Ці видатки так чи инакше необхідно було зробити, і тут питання тільки про те, що вони будуть зроблені раніше, ніж гадалося.

Можна сподіватися, що цими днями законопроект пройде в палаті.

Незабаром буде внесено до палати і другий законопроект про трьохлітній строк воєної служби. Воєний міністр Стєєн переконав своїх колег в необхідності цього засобу і кабінет, коли того будуть вимагати обставини, підіме питання про переглянутий строк служби для всіх, без всяких винятків. Президент воєної комісії, Монтебело, в розмові з співробітником „Temps“ так пояснив значіння нового законопроекту: „Закон 1905 р., говорив він, — що встановив строк служби в два роки, мав під собою серйозний ґрунт. Але всякі причини, одні — внутрішнього, а другі — зовнішнього характеру примушують знову переглянути його. Що торкається внутрішніх, то ми покладали надї, перше, на добровольців і друге, на те, що багацько знайдеться охочих на повторний строк служби. Але наші сподіванки не справдилися. Крім цього були причини і зовнішнього характеру. Ми мали надію, що новий законопроект, який дбав перше всього про мир, відповідно цьому і буде оцінений за кордоном.

Наслідком цього і має бути новий законопроект про трьохлітній строк служби“.

Интересно тут зауважити, що в той час, коли законопроект про фінансові видатки можна рахувати за вирішений, питання про трьохлітній строк воєної служби жваво обмірковується в французькій пресі і викликає чимало суперечок.

Соціалісти гаряче протестують проти нового законопроекту. „В громадянському відношенні, — пише Жорес в „Humanite“, — трьохлітній строк буде тяжким податком на труд, вона буде нададі олсовувати початок родинного життя і цим ще дужче зменшити приріст населення. В воєному відношенні третій рік служби не буде мати жадного виховального значіння: він викличе тільки ледарство та знеохочення до служби“.

Члени де яких парламентарських фракцій радять, коли не пройде законопроект, ропустити парламент і скликати новий, що буде зібраний під прапором: „трьохлітній служба“ і виявить відношення населення до нового законопроекту.

В Англії.

В останні дні трохи не вся англійська преса обмірковує питання про беззахистність Англії од воздушного флоту. Причинилося до цього й досі незрозуміле явище: в де-яких місцевостях Англії почали літати везорами добре освітлені аероплани.

Почалося це в Іоркширі, де появилися аероплан з двома прожекторами 3-го февралі. Після цього бачили аероплани в Портсмуті, Хорнеті, Гуллі, Бристолі, Довері, Грімбісі, Лідсі і інших місцевостях Газети пустили чутку, що то літають германські „цепелини“. Громадянство захвилювалося. Аероплани не переставали з'являтися і преса почала писати на адресу Германії дуже гострі статті. Все це примусило германський уряд виступити з офіціальним спростуванням: „Росподілення всіх німецьких повітряних кораблів відомо всім, — заявили з германського боку — Преса завше пише про всякі літання на аероплани. Не можна думати, щоб цього разу ніхто нічого не помітив, тим більше, що треба цілих 12 годин, щоб перелетіти з Германії в Англію на кращому аероплані. Нарешті не можна допустити

ти, щоб корабель, прилетівши в чуку країну з шпінської метою, запалював світло“.

Після цих запевнень англійське громадянство немов заспокоїлось, але міркування що до беззахистности Англії од повітряного флоту Германії — проваляться далі. Читають навіть доклади на тему, яких засобів треба вжити, щоб і надалі „зробити береги Англії неприступними“.

Останні вісти.

(Телеграми П. Т. А. та власні).

Кілотипи „Холмського братства“.

ХОЛМ, 22. „Православне братство“ звернулося до попечителя київської шкільної округи за проханням завести в сільських школах обовязкове навчання співам. На думку братства, в останні часи православне населення Холмщини зовсім забуло „Руськія пїсні“ (теб то українські) і православні церкви піснопіями, замінявши їх католицькими колядками і „краковьяками“. Для боротьби з цим братство енергійно заснувало у Холмщині співочі товариства і гуртки, але цього мало. Братство висловлює надію, що з переходом холмських шкіл до завідування київської округи справа ця матиме кращі наслідки. (Власн. кор.).

Чужоземні кореспонденти.

ПЕТЕРБУРГ, 22 Чужоземних кореспондентів не допущено на ювілейні свята.

Відгуки амністії.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Видатний адвокат заявляють, що укїз сенатові не уявляє з себе амністії, бо він майже зовсім не торкується політичних справ.

Чутки про одставку Щегловоїта.

ПЕТЕРБУРГ, 22. В кулуарах Державної Думи ходять чутки, що міністр юстиції Щегловитов подається в одставку, коли скінчаться ювілейні свята.

Визволення арештованих.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Визволено майже всіх арештованих підчас останніх турсїв. Під арештом лишили тільки тих, в кого знайдено зброю, або прокламації.]

Арешт союзника.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Арештовано капітана Боброва, що прибув з депутатсью союзників. Коли їхали Височайші особи він кинувся вперед. Коли його арештували він пояснив, що хотів подати прохання. Поліція вияснила, що він такий.

Віснество городського голови.

РИГА, 22. В Аресбурзі вночі якісь невідомі вбили городського голову барона Нолькена і його брата Гадають, що це поєста.

Всякі звістия.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Відповідно амністії дістають дозвіл повернутися в Росію М. Горький і Нотович. З двинської тюрми випустили шлісельбуржця Морозова. Амністровано також Короленка, Семерьського, Водозозова, Пешехонова, Мартова.

Патріарх антіохійський завітає до Києва і возьме участь в майбутньому всеросійському соборі, про який ходять уперті чулки. Собор має бути ще підчас великого посту.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Арештовано газету „Лучь“ ч. 13 за статті: „День печали і скорбї“, „Амністія“, і „Протест против бойкота євреїв“.

Вчора ввечері на Васильєвому острові склика гуртків робітників при прапорах з революційними піснями хотіли вчинити демонстрації, але коли наблизилася поліція, робітники розійшлися.

За кордоном.

Маніфестації.

ЦЕТИНЬЕ, 22. З приводу сдачі Яніни одбулися тут урочисті маніфестації коло грецької, сербської і болгарської місї.

Перед м-ром

ВІДЕНЬ, 22. Англійська преса досить ясно наткає, що мир на Балканах не може досі встановитися через інтригу Германії.

ВІДЕНЬ 22. Хакі-паша телеграфував вчора своєму урядові з Лондона, що мир забезпечено.

Напітуляція під Яніною.

ВІДЕНЬ, 22. Виявилось, що під Яніною оддалось в руки греків 32,000 турків.

Заспокоєння в Угорщині.

БУДАПЕШТ, 22. Настав повний спокій. Військо повернулося в казарми.

Озброєння Германії.

ВІДЕНЬ, 22. „Zeit.“ повідомляє, що Германія з весни починає зміцнювати свої кріпости на російській границі і в Познані.

Демобілізація.

ВІДЕНЬ, 22. „N. Fr. Pr.“ повідомляє, що демобілізація почнеться в Боснії і Галичині. Буде увільнено 50 проц. резервистів. Решту буде задержано на якийсь час. Демобілізація почнеться 1 марта.

В той же день і Росія звживе відповідних заходів на австрійській границі.

ства Рейтера, на останній нараді по- слів обговорювалось питання про по- середництва держав в болгаро-румун- ській справі. Чергова нарада послів— 25 феврала.

Позики Японії.

ТОКІО, 22. Підписано договори про позики—в Лондоні на 30 мільйонів ієн і в Нью-Йоркові на 10 мільйонів. Французька армія.

ПАРИЖ, 22. По новому законо- проекту французька армія збіль- шується на 160,000 душ.

Диктатура в Мексикі.

ЛОНДОН, 22. Тимчасовий прези- дент Уерта ввів диктатуру. Всі су- противники розстрілюють.

Література, наука, умілість і техніка.

— „Дніпрові Хвилі“. Вийшло 4 число українського журналу „Дніпрові Хви- лі“. Зміст такий: На ювілей Івана Франка. Минуле (вірші)—Валеріяна Тарноградського. Іван Франко—Л. Жигмалю. Трьомсин Багатири (казка)—Івана Манжури (далі). Козацька залі- ниця на Кубані—М. Гудима. З украї- нського життя. Новини нашого пис- ьменства.

— „Комашня“. Вийшло 8 число укра- їнсько-російського кооперативного ти- жневика „Комашня“. Зміст такий: На які справи можна брати позики; Вкладниця Комаха. Операційний день. По поводу проекта правил Интен- дантства о сельсько-хозяйственных по- купках и поставках; Відповідь А. Дудникова; Що чути нового; Коопера- тивна хроніка; Дописи; Огь Правл. Київського Союзу утредж. мел. кред.; Ціни.

Театр і музика.

— Український театр. Сьогодні в теат- рі М. К. Садовського вранці йде др. „Маруся Богуславка“; ввечері „Зача- роване коло“. Завтра ввечері остання вистава і бенефіс М. К. Садовського, йде „Гетьман Дорошенко“.

— Городський театр. Сьогодні вранці загальнодоступна вистава в бенефіс контролера С. Охотина, йде оп „Фа- уст“. Ввечері бенефіс режисора Ц. Урбана, йде оп. „Пророк“.

— Театр „Соловцов“. Сьогодні вран- ці йде „Марія Стюарт“, ввечері— „Старческа любов“.

Дописи.

(од власних кореспондентів).

РОВЕНСЬКИЙ ПОВІТ (на Волині). В другій половині травня цього року в Рівному відбувається з'їзд діячів дрібного кредиту на Волині. На з'їзді ра- дитимуться про такі питання: чергові завдання позичкових кооперативів, по- середництво, спілки, довгострочні су- ди, залогові операції, порядок і про- грама сльдуючого волинського з'їзду, волостні позичкові установи і багато інших. Крім цього, іспекція дрібно- го кредиту, що при ровенському відді- лові державного банку, звернулася до всіх установ дрібного кредиту з про- ханням обміркувати на загальних зіб- раннях й надіслати до 15 березня й інші питання, що бажано було б по- ставити в програму з'їзду. З кожного товариства можна посилати з право- м голосу не більш 2-х представників. Видатки на подорож і харчі т-ва повинні взяти на себе.

Підзаємцке кредитове товариство (на Волині), за минулий рік має чисто- го прибутку 554 карб. 4 коп. З 15 грошей загальне зібрання дало 21х карб. на влаштування шкільної ялинки. Саме нагальне питання для това- риства—будування власної господи, де б могла притулитись і товариська крамниця, одягнена минулого літа. В товаристві є 625 чоловіка й робити за- гальні зібрання в звичайній селянсь- кій хаті—мука та й годі, особливо при таємному голосуванні, чого рішуче до- магається іспекція.

Щоб прискорити справу з будова- нням кам'яниці, загальне зібрання ви- рішило брати в тимчасову позику у товаришів по 2 проц. з виданої суми.

Іспектор народних шкіл 2 району волинського губерні повідомив земську губернську управу, що міністерство з- будовного року має одніти вищі по- чаткові школи в с. Емельчино та м.м. Барановці, Полоное й Острополь, но- воградволинського повіту.

Ровенське повітве земське зібран- ня надіслало на затвердження губер- нському зібранню свою постанову про позичку з губернської земської каси дрібного кредиту 10,000 карб. для рос- повсюдження хмільництва в повіті.

ЧЕРНИГІВ. Наш тихий та похолод- ливий город (така в останній час йде про його слава) готується до виборів у місцеву городську думу, і, чого зро- ду у нас не було, виборами зацікави- лись майже всі городяне: і інтеліген- ція, і купці, і ремесники, і чиновники. Куди не повернешся, скрізь чується балачки про майбутні вибори. Видно, що цікавість до громадського діла у нас за останні роки надвичайно по- більшилась. Існування Державної Ду- ми хоч з цього боку стало користним для нашої людности.

Чим скінчиться справа з нашими виборами, ніхто, кнче, сказати нічо- го не може, а тим часом напруження наших городян небувале.

На великий жаль, городяне посту- пового напрямку не погодилися між собою і поділились на чимале число гуртків, і де-хто боїться, що такий поділ може небажано вплинути на наслідки виборів. Есть у нас „група центральноя“, що гуртується біля су- часної управи; єсть гурток „економі- ческий“, який має на меті поліпшення фінансово-хазяйського стану нашого муніципалитета; єсть гурток „ок- раинний“, котрий бажає звернути увагу думи на неаосім, правду казати, добрий стан крайових кур- тків нашого Чернігова; єсть гурток ук- раїнський, який у згоді з поступовця- ми бажає провести у Думу скілька сво- їх кандидатів для оборони україн- ських справ, а в своїх загальних по- бажаннях, що до городського діла йде з поступовцями,—гурток український має у нас чимало голосів; єсть далі у нас гурток „театральний“, що ставить своїм єсєдо „будівлю помешкання для театру“. Ось як поділились наші си- ли. І що найцікавіше, гуртки наші не обмежуються одними балачками, а як свідчать факти, ведуть свої справи дуже активно: збираються, визначають своїх кандидатів, обговорюють свої побажання і т. инш. Цими днями про зібрання одного такого гуртка довіда- лась поліція і всіх членів зібрання пере- писала. Тепер всіх їх тягнуть до су- ду „за участіє вь неразрѣшенномь со- браніи“...

Вся поступова частина наших гро- жожан хоче провести у думу своїх лю- дей, а за голову вибрати л. Верзілова, котрий у нас і тепер головує. Людина це широко освічена, порядна, знайома з щоденним ділом, бо працює в управі давно уже—зпочатку секретарем, а далі головою.

Праві виставили своїм кандидатом на посаду голови адвоката д. Івашен- ка, людину зовсім у нас не відому. Як справа далі буде йти—повідом- лю.

ХОЛМ. 19-го лютого розпочала свою працю комісія, яка складена для уста- новлення границь нової холмської гу- бернії. Комісія складається в кожнім повіті: з селянського комісара, як го- лови, начальника повіту і повітового землеміра. В інструкції сказано, що склад тих комісій може бути повнове- ний через запрошення представників заінтересованих інституцій. Напри- клад, запрошують духовних православ- них осіб.

Друга інстанція є комісія губерні- альна під керівництвом губернатора і третя—комісія міжгуберніальна, під проводом помішника генерал-губерна- тора фон-Ессена. Комісії запропонува- но поспішити з вирішенням справи. В комісію для проведення в життя за- кону про нову холмську губ. міністер- ство внутрішніх справ оброблює про- ект негайного спровадження у тій губ. особливої сельсько-господарської ко- місії. Через те, що спровадження зем- ських інституцій у тій губ. потрібне довшого часу, то міністерство має за- мір тимчасово запобігти цьому, давши засоби для поліпшення в новій губ. доріг і громадської доброчинности.

Зробити доклад у цій справі дору- чено сєдльському губернаторові Вол- жинові.

С. МОКРЕ, Дубенського повіту (на Волині). В нашому сєлі оде нарешті відкрили земську школу. Ранім у нас ніякої школи не було і сєляне мусіли задовольняти потребу в освіті приват- ним навчанням. Про це довідься шкільний іспектор і зароборив вчи- телеві вчити. Тоді священик подбав про відкриття ц.-парафіяльної школи. Та сєляне були дуже незадоволені з цієї школи і через старосту свого до- билися такі відкриття земської школи. Тепер дуже радіють, що і у них освіта, „як у людей“. Та школа, що школа ця поки що не має помеш- канья.

Сєляне пильно обговорюють думку про заснування у нас споживчої кра- мниці. У нас єсть кредитове т—во і по- треба в споживчому назріла і розумі- ється сєльнями, та нема енергійних людей, які б перевели в життя цю думку.

С. МИРОВКА, київського повіту. Від- булись у нас загальні збори тутеш- нього кредитового т—ва. На зібрання приїзжав губернський інструктор дріб- ного кредиту д. Архангельський, якого члени т—ва вибрани керувати зборами. На зібрання прибуло з 300 чоловік— 56. Чистого прибутку т—во має 554 карб., який поділено так: в основний капітал—398 карб., кооперативний сек- ція київської всеорійської виставки— 5 карб., на відкриття почти в с. Ми- ровці—25 карб., на памятник Т. Г. Шевченкові—5 карб., на передатку літератури—10 карб. Т—во існує один рік. Основний капітал 1,000 карб.; тепер загальні збори постановили про- хать ще в основний капітал 1,000 к і довгострочної позички 15,000 карб. Прострочок за перший операційний рік не було й копійки. Позички вида- вались од 10 до 200 карб., а на цей рік видаватимуть до 300 карб. Сєляне гарно, з довіррям ставляться до цього т—ва.

Листування редакції.

Тут. Хв. Н.—ному. Піде.

Справочний одділ.

Календарі відомості. „Субота (масниця), 23-го феврала. Св. Полкарпа, пр. Іовна, Антиоха і Мой- сея, пр. Аلكсандра. Ст. сов. 6 г. 31 хв., зах. сов. 5 г. 52 хв.

Роспис ходу поїздів

(з 16-го октября 1912 р.)

Table with columns: Південно-Західна залізниця, Напрямок, Час, Прибуває до Київ, Час, Оходить в Київ, Час, Прибуває до Київ. Rows list various routes and stations like Кур'єр, І П к. Олександрівка, Кур'єр, І П к. Київ, Кур'єр, І П к. Варшава, etc.

А. Прокупецъ въ г. Киевъ

Безаковская улица, № 51, вблизи пассажирского вокзала. Рекомендуетъ съ Киевскаго склада знаменитыя сѣлки чешскаго завода Фр. МЕЛИХАРА кожеч- ния-хѣлбыя, мотыльковыя-сѣваковичныя простѣя, комбинированныя и кучковыя. Селитринныя сѣлки ручныя 2-хъ и конныя 4, 6, 8-ми ридныя. Распавныя сист- роны, пружин, кузъинаторы. Паровые гарнитуры зав. двигатели шведск. завода Флетера, За правильное Фенниксъ. хѣлбствіе руча- чьясыя. Завасныя части ко- сѣмь машинамъ нѣбуются постоянно на складѣ. Каталоги высылаются бесплатно 10-10-12

Редактор В. Яновський. Видавець Б. Чикаленко.

ОПОВІСТКИ. КВАТИРИ

Готель „Україна“ віддає в найм кім- нати по міс- лобу велорого. Бульв. Кудряв. 34. Потрібна кімната в окремих вхолах (на В.Підл., Столинівській, Рейтерській вул. і т. д.) На дорожчє 15 карб. Листоно: Почтаи, почт. ящ. № 8. Н. П.—ко. 3-190-1

ВСЯЯКІ У ПОЛТАВІ

купувати „РАДУ“ окремими №№ і передатчи- вати можна: 1) в „Українській книгарні“—Пог- ровська уз. будинок Ворожечкина, поруч з Європ. готєл. і 2)—книгарня Г. Маркевича, буль- вар Котляревського.

У ВЛАДИВОСТОЦІ

купувати „Раду“ окремими №№ можна в книж- ковому кіоску „Польза“ на розі Світланської і Суфійської уз. Там же продаються україн- ські книжки, журнали і листовні карти.

Вийшов з друку і можно придбати В Краєвім союзі ревізійнім Львів Домініканська, П. ОДРУЧНИК

для заробітково-господарських товариств, уложив Д-р. Теофіл Корлюш. Паручник Д-ра Т. Корлюша має 600 сторінок друку і містить всі закони і розпорядження для заробітково-госпо- дарських товариств, статут, регуляції, настанови і всілякі зв'язки, котрі потрібні при веденню товариства. Паручник подає крім того багато інформацій про історію існування і стан коопера- тивної справи, про спосіб ведення і користь заробітково-господарських товариств, та містить відомости про устрій і стан нашої української кооперативної організації.

Паручник є надзвичайно потрібна книга, без якої неможна обійтись, не тільки для управи і урядових союзних товариств, а взагалі для всіх людей, що працюють на полі, економічнми, тому його повинні мати також філії і кружки „Сельського Господаря“ та філії і читальні „Прогрєсти“. Кожий найде в підручникові Д-ра т. Корлюша шось цікаве і навчачоче Паручник висилається, коли буде прислано 7. 50 карб. Паручник видає Д-р Корлюш власним коштом, а чистий прибуток од провазку призначив на спєциально імені свого сина бл.п. Стефана Корлюша для фахової освіти нашої молоді на полі кооперативу.

Миститиме ескізи проектів українських будівель, меблю, зодяту, орна- менту, репродукцій з картин, як сучасних майстрів так і історичних, а також краєвиди і сцени з українського жанру. Миститиме фотографії з артистів у ролях і сцени з пьєс. Друкувати- ме ноти народних пісень і сучасних композиторів.

Ціна на рік 3 карб.—окреме число 45 коп. Адреса: Київ, Бульварно-Кудрявєска вул., № 31. Редактор-видавець О. Корольчук.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА БАГАТО-ІЛЮСТРОВАНІЙ ЛІТЕРА- ТУРНО-МИСТЕЦЬКІЙ МІСЯЧНИК. СЯЙВО. Вже друкується 3-є число. Має на меті задовольнити естетичні потреби нашого громадянства. Пристосоване до потреб українського мистецтва і є орган українських артистів різних мистецтв. Виходитиме по такій програмі: 1) Від редакції, 2) Поетичні твори, 3) Твори з історії та теорії мистецтва, 4) Твори з етнографії України, 5) З життя діячів мистецтва, 6) Театр та музика, 7) Огляд письменства та мистецтва, 8) Хроніка, 9) Вєлячина, 10) Дописи, 11) Твори надіслані до редакції, 12) Оповідки. У „Сяйві“ згодились писати: Х.Алчевська, М. Біляшевський, І. Бурлячок, В. Винниченко, М. Вороний, М. Гехтер, Дніпрова-Чайка, М. Жук, І. Кавалеридзе, В. Копиць, Г. Ко- валенко, М. Коцюбинський, В. Кричевський, О. Козинь, О. Левичкий, Д-р С. Людкевич, Я. Мамонтов, В. О'Коннор-Вілінська, О. Олес, О. Пчілка, М. Рильський, С. Русова, І. Северин, П. Сениця, А. Серєда, Е. Сердюк, Ю. Сірий, А. Сластєнко, М. Старицька-Черняхівська, Я. Степо- вий, К. Стеценко, І. Стеценко, О. Судомора, Пр. М. Сумцов, О. Тере- мєць, С. Тобілевич, В. Товстонос, Ів. Труш, М. Філанський, Ів. Франко, С. Черкасенко, Л. Чулий, Г. Чупринка, К. Широцький, Д. Яворницький, Л. Яновська.